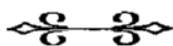

אשכול של ענבים ואומר עליו קידוש היום, ואם כן י"ל דמותר לסחוט בשבת לצורך קידוש היום אף על גב דהוא איסור מלאכה?, וזהו שאמרו דנימא איפכא דשמור לא שייך לענין שבת וזהו שאמרו לחומרא מקשינן לחייב נשים ולא לפטור איסור לצורך קידוש היום (אלא דזה אינו לשיטת תוס' בפסחים [קו, א, ד"ה זוכרהו] ובנזיר [ד, א ד"ה מאי] דקידוש היום על היין הוא רק מדרבנן).

כִּבְדוּ אֶת־אֲבִיךָ וְאֶת־אִמְךָ לְמַעַן יָאָרְכֶּךָ עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: [כ, יב]

בבבא קמא נד, ב, שאל רבי חנינא בן עגיל את רבי חייא בר אבא מפני מה בדברות הראשונות לא נאמר בהם טוב ובדברות האחרונות נאמר בהם טוב אמר לו עד שאתה שואל כו' עיין שם¹²⁰, וי"ל במה שיש לפרש במה שאמר הקב"ה למשה רבינו "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה" [דברים ג, כו], דכל הנביאים נתנבאו ב"כה" ומשה רבינו נתנבא ב"זה הדבר" ששכינה מדברת מתוך גרונו [ספרי במדבר קנג], אבל אז היה כשאר נביאים. והנה במכילתא [יתרו ח, כב] אמר "למען יאריכון", מכאן שדברי תורה נדרשים נוטריקון מכלל הן לאו ומכלל לאו הן אם כבדתם למען יאריכון, ואם לאו - יקצרון [ורוצה לומר דמלת "למען" דייק] ואם לא לא יטב לך, ולפי זה אתי שפיר דקיימא לן דצריך תנאי כפול ההן והלאו אך אם התנאי על ידי שליח אין צריך תנאי כפול¹²¹, ואם כן י"ל דבהראשונות לא נאמר למען ייטב לך משום דכשלא כפל התנאי אם לא יקיים לא יהיה, אם כן אם היתה הטובה כתובה אז התנאי בטל והמעשה קיים והוי ליה טובה לעולם הבא אף בלא קיום המצוה, אבל אריכות ימים בעולם הזה דמתחיל מעכשיו וקיימא לן דכל מעכשיו אין צריך דיני תנאים, מה שאין כן בהאחרונות שכבר נסתלק משה רבינו ממדריגת נבואה ב"זה" ואם כן על ידי שליח לא בעי תנאי כפול, שפיר כתיב "למען ייטב לך", וזהו שאמר עד שאתה שואל למה נאמר בהן, שאלני אם נאמר בהם, רוצה לומר אם כפל התנאי

של רב אחא ברבי חנינא, ואמרי לה אבי אמו של רב אחי ברבי חנינא: הואיל וסופן להשתבר. וכי סופן להשתבר מאי הוי? אמר רב אשי: חס ושלום, פסקה טובה מישראל.

121. רמב"ם אישות ו, ב, שצריך תנאי כפול, ובשו"ת עונג יו"ט סימן קמה, ובעוד ספרי שו"ת, על פי דברי השאילתות קל"ח שבשליח אין צריך תנאי כפול.

120. שאל רבי חנינא בן עגיל את רבי חייא בר אבא: מפני מה בדברות הראשונות לא נאמר בהם טוב, ובדברות האחרונות נאמר בהם טוב? אמר לו: עד שאתה שואל למה נאמר בהם טוב, שאלני אם נאמר בהן טוב אם לאו, שאיני יודע אם נאמר בהן טוב אם לאו, כלך אצל ר' תנחום בר חנילאי, שהיה רגיל אצל ר' יהושע בן לוי, שהיה בקי באגדה. אזל לגביה, א"ל: ממנו לא שמעתי, אלא כך אמר לי שמואל בר נחום אחי אמו